

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Nikola Jehlářová

Kostelecké období v životě Petra Bezruče

### **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem v seznamu literatury uvedla všechny zdroje, z nichž jsem pro tuto práci čerpala.

V Olomouci, 20. 4. 2015

.....

Nikola Jehlářová

## **Poděkování**

Tímto bych ráda poděkovala Mgr. Danielovi Jakubíčkoví, Ph.D. za vedení bakalářské práce a všechny rady a připomínky, které mi při jejím zpracování poskytoval.

Dále bych ráda poděkovala panu Josefu Dolívkovi za poskytnutí materiálu, a odbornou pomoc při zpracování bakalářské práce.

V neposlední řadě můj velký dík patří těm, kteří mi při zpracování bakalářské práce pomáhali a podporovali mě.

## Obsah

Úvod .....	4
1. Petr Bezruč na Hané .....	5
1.1 Vztah s oblastí Hané .....	10
1.2 Bezručovi přátelé .....	13
2. Básně inspirované Hanou .....	15
2.1 Básničky spjaté s Kostelcem .....	18
3. Červený domek.....	20
3.1 Sdružení přátel díla Petra Bezruče .....	22
4. Lidský profil Petra Bezruče .....	22
4.1 Osobnost .....	23
Závěr.....	27
Literatura .....	28

## Úvod

Bakalářská práce se zaměřuje na období života Petra Bezruče v Kostelci na Hané. Básník Petr Bezruč bývá prostřednictvím Slezských písní obvykle spojován především s oblastí Slezska, značnou část života však strávil i na Hané, což se projevilo také v jeho pozdější básnické tvorbě. Kostelec na Hané je mi bydlištěm od narození. S postavou Petra Bezruče jsem se tedy setkávala již od školních let, kdy jsem se s tímto tématem seznámila poprvé. Téměř denně chodím okolo Červeného domku, kde básník pobýval a jeho bronzové sochy, která tvoří dominantu místního parku. Chtěla jsem poznat a zpracovat právě toto období jeho života, a tak vzniklo téma mé bakalářské práce.

Cílem práce bylo zmapovat Kostelecké období v životě Petra Bezruče a jeho vztah s oblastí Hané a básnickou tvorbu ovlivněnou pobytem na Hané. Dále se zaměřit na osoby mu na Hané blízké, se kterými přicházel do kontaktu a na básnířky spjaté s Kostelcem, které svou tvorbou ovlivnil.

Budu se věnovat také Červenému domku, ve kterém Bezruč bydlel a ve kterém byla po jeho smrti zřízena pamětní síň, která mapovala život a dílo básníka, v současnosti je síň pro veřejnost nepřístupná a chátrá, což je, myslím si, negativní vizitkou pro naše město, z hlediska zachování kulturního odkazu nezanedbatelné hodnoty.

Posledním cílem je pokusit se popsat osobnost básníka jako celku, po fyzické i povahové stránce, k tomuto cíli využiji především dobových vzpomínek Bezručových současníků.

Práce je rozčleněna na kapitoly, v první kapitole se zaměřuji na pobyt Bezruče v Kostelci z hlediska historických faktů a na okolnosti jeho příchodu na Hanou. Rozsáhlejší část tvoří poté vztah básníka k Hané, k místním obyvatelům a přírodě. Na toto téma navazuje kapitola básně inspirované Hanou, ve které se právě tento vztah projevuje. V této kapitole jsou uvedeny také ukázky z básní. V poslední kapitole práce se zaměřuji na složitost a jistou rozpolcenost osobnosti Petra Bezruče.

## 1. Petr Bezruč na Hané

Nejvýznamnější osobností, která měla blízký vztah ke Kostelci na Hané, je básník Petr Bezruč narozen 15. 9. 1867 v Opavě. Bezruč je znám především prostřednictvím básnické sbírky Slezské písně, jejichž jádro tvoří koncem roku 1898 a začátkem roku 1899, v době, kdy je jeho zdravotní stav velice špatný. Vzhledem k jeho ohroženému zdraví, mu brněnský lékař dr. Jakub Brychta doporučil, aby se ze své plicní choroby zotavil někde na venkově. Bezruč si tedy bere na poště zdravotní dovolenou a rozhoduje se, kam odcestuje.

Poprvé navštěvuje Kostelec v létě roku 1895, když cestuje společně se svým přítelem z Místecké, a později i Brněnské pošty Františkem Losíkem, který je rodákem z Kostelce, na československou národopisnou výstavu do Prahy. Cestou se zastavují v Kostelci, kde Losíkův otec, sedlák a starosta města vlastní statek. První dojem z Kostelce zaznamenal Bezruč takto: *„Byly žně, slunko hořelo a nebe nad Hanou jako moře. Dům v hanácké vsi pod Kosířem plný mladých snědých těl, vůně z tvarohových vdolků se rozlévala v síni, džbánky nádherného piva, řízného jak led a chutnajícího po hořkých mandlích, lítalv na stůl. Neznámý živý obraz bohaté roviny mne zcela podmanil a nikdy už neopustil...“*<sup>1</sup> Město Kostelec na Hané se nachází v Olomouckém kraji, na východním úpatí Dražanské vrchoviny. Leží 6 kilometrů západně od Prostějova, 241 m. n. m., obcí protéká řeka Romže (dříve Voleška) s Mlýnskou strouhou, Lešanským potokem a Kalvou. Na jih a na východ je obec otevřenou krajinou spojena s ostatní Hanou, na západě je chráněna kopcem Kosířem (211 m). Kostelec je železničním uzlem lokálního významu, rozdvíhají se zde železniční tratě Prostějov – Chornice (č. 271) a Červenka – Prostějov (č. 273).

V druhé polovině roku 1898 se u Bezruče začíná projevovat těžké plicní onemocnění (docházelo u něho k chrlení krve) a nervovou chorobou. Průběh onemocnění má několik fází a trvá řadu let.

Dostává na poště zdravotní dovolenou, vzpomíná na pobyt na Hané, a proto na jaře roku 1899 odjíždí do Kostelce na Hané (toho času Kostelce u Prostějova, nynější název město získává až v roce 1918), aby se tu zotavil. Klid, koupele, turistika, aktivní odpočinek a mléčná strava mu měli pomoci překonat krizi a zlepšit zdravotní stav.

Do Kostelce u Prostějova, tak zněl tehdy úřední název, přijel 1. května 1899. Zpočátku bydlí u rodičů svého přítele z pošty, u starosty Tomáše Losíka a jeho ženy Antonie v Mlýnské

---

<sup>1</sup> KOUDELÁK, Josef: *Petr Bezruč na Hané*. Brno: Nakladatelství Josef Stejskal, 1947.

ulici v domě č. 62, později se usadí u Losíkových příbuzných v domě č. 89, u rolníka Karla Menšíka, vyučeného bednáře. Zde si plně užívá klidu hanáckého venkova. V době žní poznává krajinu, která si svou rázovitostí zcela získává jeho srdce. Na Hané navazuje mnohá celoživotní osobní přátelství, podniká dlouhé procházky do okolí, ale také v únoru posílá Janu Herbenovi (1857 – 1936, český spisovatel, novinář, historik a politik), do redakce časopisu Čas, zásilku nových básní. Právě propuknutí nemoci a nebezpečí smrti způsobilo, že se odhodlal uveřejnit pod pseudonymem své verše, poté se v korespondenci s Herbenem odmlčuje a další sérii básní mu posílá až v únoru roku 1900.

Úrodná a přívětivá krajina Hané v něm vyvolává pocity ostře kontrastující s dojmů z oblasti Beskyd a Ostravska. Otevírá se tak nová kapitola vyplývající ze vztahu k hanáckému lidu a zemi, která ještě později nejednou zazní i v pozdějším díle po boku slezské tematiky.

Bezruč pobývá v Kostelci na Hané v době, kdy se město právě velice rychle rozvíjí. Začalo se měnit zaměstnání obyvatel, orientováno převážně na zemědělství. Blízkost města Prostějova, stávajícího se známým střediskem oděvního průmyslu, a nové komunikační spojení – železnice, zapříčinila, že část obyvatel začala pracovat v továrnách a také přešla k domácímu krejčovství. Přímo v Kostelci byla v roce 1905 založena parní pila, v roce 1908 Rolnická cihelna, dále školkařský a zahradnický podnik a další velké zahradnictví. Převážně zemědělská obec se začala měnit na dělnickou a živnostenskou. Rychlý rozvoj obce se projevil výstavbou nových domů a růstem počtu obyvatel (např. v roce 1900 měl Kostelec 298 domů, v roce 1910 už 368). V roce 1920 byla provedena elektrifikace obce. Budova obecné a měšťanské školy byla postavena v roce 1909 za starosty Františka Menšíka.

Do Kostelce přichází v dobách své rané básnické tvorby, tehdy se neznámý brněnský poštovní úředník Vladimír Vašek začíná utvářet osobnost Petra Bezruče. Procházel tímto hanáckým městečkem a možná právě v těchto chvílích se v jeho hlavě začaly rodit podněty a koncepce jeho velkého básnického díla, Slezských písní. 12. 5. 1899 posílá Bezruč z Kostelce Janu Herbenovi do redakce časopisu Čas tři básně: Opava, Dombrava I. A Dědina nad Ostravicí. Verše, které pomáhali lid mobilizovat k národnímu uvědomění a k boji proti národnostnímu a sociálnímu útisku. Tyto básně vznikaly v Kostelci. 16. srpna 1899 se vrací k práci na poště v Brně.

Potřeboval klid, vzduch, slunce – a tyto všechny faktory na Hané nalézal. Uzdravil se a v polovině června se vrátil do Brna, kde opět nastoupil do služby na brněnské poště. Kostelci na Hané pak zůstával věrný i ve svém dalším životě. Opět se do Kostelce vrátil, když

se jeho plicní choroba znovu projevila v roce 1901. Přicházely nové náporů choroby. Byly zřejmě vyvolány v souvislosti s přepětím nervů, v důsledku práce na poště a vyčerpávající básnické snahy. Od té doby se jeho pobyty v Kostelci na Hané začaly prodlužovat. Bezručův pobyt zde nepůsobil dojmem, že jde o člověka nemocného, jeho zdravotní stav se začal postupně zlepšovat. Chodí vypomáhat do ordinace Kosteleckého lékaře Ladislava Losíka, zde využívá své praxe z pošty, vyplňuje poukázky, recepty, zakládá záznamy pacientů do kartotéky.

O jeho fyzických silách svědčí například pěší túra, kterou absolvuje z 8. 10. na 9. 10. 1899 z Rájce přes Sloup, Molenburk a Hartmanice do Kostelce (35 km) a zpět přes Stínavu, Protivanov a Boskovice do Skalice (41 km). Bezruč cestuje sám, a trasu zdolá během dvou dnů.

V roce 1918 po vyhlášení Československé republiky je na Brněnské poště jmenován ředitelem, funkce se ale po třech dnech, když vyřeší finanční záležitosti, vzdává a vrací se na původní místo v reklamačním oddělení. Roku 1927 odchází do penze. V penzi poté dělí svůj pobyt mezi Brno (v zimě), Kostelcem (na jaře a v létě) a Beskydy (na podzim).

Roku 1936 se v dopise T. Strejciusovi svěří, že stále zkracuje své pobyty v Brně, že ve městě by jeho život zhasl a netouží po ničem jiném než po tichu a klidu Hané.

Na počátku druhé světové války Bezručova tvorba ještě zakazována nebyla, když však nastala přísnější cenzura, která zakazovala svobodný autorský projev, nesměl publikovat. Okupace mu uzavírá cestu do Slezska a pobyt v Brně ovlivňuje jeho bezpečnost. V roce 1939 si Kostelec volí za svůj trvalý pobyt, po prohlídce svého brněnského bytu gestapem. O tom se podrobněji zmiňuje správkyň domku Františka Trnková: *„Zmizely tehdy rukopisy básní, knih, vydání slezských písní zkonfiskováno a jméno jeho autora dáno na index. Pak jsem stařečka 3. června na kvap odvezli do Červeného domku a strachovali se o jeho další osud.“* <sup>2</sup>Stejnou obavu projevoval i Bezruč: *„Jsem na Hané, týrá nás gestapo, měli jsme prohlídku. Již jednou odnesl jsem svou knížku, pravděpodobně odnesu ji i po druhé.“* O několik měsíců později píše: *„Čas i svoboda jsou nejisté.“* *Kdybych delší čas nevzpomněl, musíte si domyslet příčinu. Beztak se divím, že jsem ještě volný“.*<sup>3</sup>

---

<sup>2</sup> DOLÍVKA, Josef: *Básník Petr Bezruč si zamiloval Kostelec na Hané a jeho okolí*. In: Prostějovský deník. 8, 2013.

<sup>3</sup> DOLÍVKA, Josef: *Básník Petr Bezruč si zamiloval Kostelec na Hané a jeho okolí*. In: Prostějovský deník. 8, 2013.

Dá se říci, že druhá světová válka Bezručovo zdomácnění v Kostelci urychlila. Volný, i když pod stálým dozorem a za stálého napětí po celou dobu války. Druhá světová válka, doba okupace protektorátu přinesla Kostelci na Hané stejné utrpení jako celé naší zemi (letecké nálety, pracovní nasazení obyvatel, vyklizení školní budovy pro potřeby německé branné moci atd.). Válka zastavila vývoj ve městě, několik set obyvatel odešlo bojovat na fronty. I v Kostelci probíhá odbojová činnost, jehož hlavním organizátorem je Ferdinand Srostlík, schůzek se zúčastňuje i Bezruč. Je také vydáván ilegální časopis s názvem BOJ.

Bezruč válku sledoval s pevnou vírou v porážku fašismu, svou naději vyjadřoval ve veršících v dopisech, které posílal přátelům. Za druhé světové války byl také sledován gestapem, to sledovalo veškerou jeho činnost, bylo zjišťováno, s kým se stýká, cenzurována a podrobně prohlížena byla jeho korespondence. Svým známým píše, ať mu posílají pouze pohlední lístky, ví, že obsah dopisů je tak jako tak prohlížen. V období heydrichiády čekali také v Kostelci prohlídky a všechen dokumentární materiál, který od roku 1895 sesbíral dr. Pírek, musel být zakopán, v těchto materiálech bylo množství věcí, které mohly Bezručovi způsobit další nepříjemnosti. Byly to knihy a články, ale také korespondence, která mohla zapříčinit pronásledování autorů dopisů.

Roku 1945 se naplnilo se Bezručovo přání o konci války. O Velikonocích roku 1944 píše svým přátelům: „*Za horou za dalekou/ mírová se hvězda blyští/ nad hučící nad řekou/ zasvit' Vám ve svátky příští/*“.<sup>4</sup>

Dva měsíce před jejím koncem si pro zopakování ruštiny vyhledal učebnice azbuky, za měsíc již četl ruské klasiky v originále. Chtěl Rudou armádu přivítat v jejím rodném jazyce. Na konci války se mu jeho záliba ve vycházkách stala málem osudnou, zažil dramatickou situaci, když se při pravidelném koupání v řece Romži, stal svědkem leteckého souboje, který se nad ním přehnal. Podle jeho slov to bylo nejhorších pět minut jeho života, neboť se neměl kam schovat. Bezruč neutrpěl žádnou újmu, zasažen byl pouze oděv odložený na břehu.

Nová etapa v životech lidí a v historii celého města se začala psát 9. května 1945, kdy v půl deváté dopoledne přijelo první auto s ruskými vojáky. Po skončení druhé světové války se začal postupně obnovovat život ve městě.

---

<sup>4</sup> BĀR, Zdeněk: *O Petru Bezručovi, Populární výklad života a díla*, Svět: Ostrava, 1945.

17. září roku 1945 je Bezruč veřejně oceněn za své dílo, které mělo národní, sociální, a hlavně národně politický význam. Ministrem školství Zdeňkem Nejedlým a Jaroslavem Seifertem byl Bezručovi odevzdán čestný dar v hodnotě sto tisíc korun českých, dar přijal, ale poté peníze odevzdal jako podporu slezskému kraji a dalším potřebným sociálním institucím.

Krajina příznivá pro pěší výlety ho lákala až do posledních let. Na úpatí kopce Kosíře leží chráněná oblast s flórou, vyskytující se ojediněle na vápencové půdě. Stejně jako před lety Josef Mánes, navštěvoval i Bezruč blízké Čechy pod Kosířem, známé svým zámkem s anglickým parkem. Básně Hanácká ves, Ptení, Plumlov I. A II. A jiné drobné práce se pojí svým vznikem bezprostředně k zážitkům z návštěvy těchto míst. Jako turista prošel a poznal všechny vesnice od Kostelce až po Konicko. Dokonce se někdy vydával pěšky z Kostelce do Brna, dával přednost pěší chůzi před cestou vlakem. Pohyb se stal součástí Bezručova života, chůzi potřeboval především k potlačení neuralgie, dlouhodobé nemoci, která nebyla nikdy zcela vyléčena. Při delší nečinnosti se u něho začaly projevovat silné bolesti nervového původu a migréna. Denně byl zvyklý chodit nejméně tři hodiny a to za každého počasí, i když zimní měsíce příliš v oblibě neměl. Po celý rok byl v těsném kontaktu s přírodou.

V roce 1947 se v Kostelci konají velkolepé oslavy osmdesátých narozenin Petra Bezruče. Na celostátních oslavách se podílely kraje i města, mimo jiných se zapojilo Slezsko, Těšínsko, Jižní Morava, Brno, Olomouc a Praha. Konaly se přednášky, výstavy, byly tisknuty publikace a sborníky.

V pozdějším věku začal Bezruč omezovat své vycházky, stále více se zdržoval v Červeném domku, kde přijímal návštěvy a udržoval čilé písemné kontakty. Dalo by se říci, že přijímal návštěvy častěji než obvykle, snad proto, že cítil, že se jeho život blíží ke konci. Ve věku téměř devadesáti let je stále častěji unaven, trápí ho fyzická indispozice a únava. Nechtěl se nechat vyšetřit lékařem, obával se totiž hospitalizace. V této době už z domu příliš nevycházel. Většinu volného času trávil ve své pracovně v Červeném domku, věnoval se četbě, pobíral se starými výpisky a citáty, nebo pouze polehával. Za teplých dní se uchyloval do zahrady, kde se vyhříval na slunci.

Velkolepé oslavy devadesátých narozenin probíhaly celé dva měsíce, od srpna do září roku 1957, do Kostelce na Hané přijížděly plné autobusy gratulantů, složené ze zástupců horníků z Ostravského Dolu Petra Bezruče, další s krojovaným tanečním souborem z Valašska a z jižní Moravy. Dva dny Červený domek doslova obléhá televizní štáb, Bezruč odmítá vyjít z domu, stěžuje si na bolest hlavy. U příležitosti devadesátých narozenin přebírá

z rukou tehdejšího ministra školství Františka Kahudy vysoké státní vyznamenání, a to Řád Republiky, zároveň je jmenován národním umělcem. Petru Bezručovi se za života dostává mnohých ocenění a vyznamenání. Karlova Univerzita v Praze mu uděluje roku 1919 čestný doktorát, jehož titulu však básník nikdy nepoužíval. V roce 1946 se stává členem České akademie věd a umění. Muzejní spolek města Brna Bezruče na schůzi 13. listopadu roku 1954 jmenuje čestným členem spolku za zásluhy o moravskou vlastivědu. Roku 1957 je mu udělen Řád Republiky.<sup>5</sup>

V posledních měsících života se stupňují jeho zdravotní potíže. Roku 1958 je 31. ledna pro krvácení do mozku převezen z Kostelce na Hané na neurologickou kliniku fakultní nemocnice v Olomouci. Léčením se jeho stav zlepšuje. Následně pak ale nastávají komplikace. V důsledku změn na mozku, ledvinách a z důvodu vysokého věku, Petr Bezruč v pondělí 17. února ve tři hodiny ráno umírá.

Poslední básníkovo rozloučení, státní pohřeb s vojenskými poctami, se koná 19. února v Kostelecké sokolovně. U vystavené rakve, zahalené státní vlajkou, stojí čestná stráž. Poté smuteční průvod prochází celým Kostelcem, ve všech oknech jsou zapálené svíčky. Bezručovy ostatky byly na jeho přání převezeny do rodné Opavy. Tam jsou pohřbeny na hřbitově v Otické ulici. Náhrobek s pomníkem se sochou slezské ženy (Maryčky Magdónové) je vytvořen ze žuly.

V Červeném domku byla zřízena roku 1962 Pamětní síň Petra Bezruče. Později je toto literární muzeum ještě rozšířeno o sousední „Bílý domek“. Nejcennější částí byla básníková pracovna. Do uspořádání jejího interiéru nebyly provedeny žádné větší zásahy, zachovala si tak původní podobu.

## **1.1 Vztah s oblastí Hané**

Petr Bezruč Hanou poznává celých padesát let. Poprvé ji navštěvuje ještě v časech idylických, kdy se tu od dob Mánesových moc nezměnilo. (Josef Mánes, český malíř, ilustrátor, významný představitel českého romantismu, od roku 1854 pobývá v Čechách pod Kosířem, kde vzniká jeho slavné dílo Hanácký rok).

---

<sup>5</sup> Řád republiky byl v letech 1951-1990 jedním z nejvyšších československých vyznamenání. Propůjčoval ho prezident republiky za mimořádné zásluhy o budování Československé republiky, zejména o její mírové budovatelské úsilí ve výrobě nebo při kulturní nebo vědecké činnosti, nebo o zvyšování schopnosti obrany státu.

Sám jako Slezan, cizí prostředí lépe vnímá a může ho více ocenit. Má rád široké hanácké návsi a bohaté grunty. Ctí hanácké nářečí a jeho tvary. Obdivuje také to, že místní lidé odolávali náporům germanizace. Obyvatelé v té době měli odpor k němčině, německy neuměl téměř nikdo. Na procházkách se zastavuje k hovorům s prostými lidmi, aby sledoval, jak hovoří. Za druhé světové války světové války se seznamuje s hanáckou píšící mládeží.

Na Hanácích se mu líbí jejich pracovitost, vytrvalost a láska, s jakou obdělávají svá pole. V době žní, kdy je na Hané nejvíce práce, přidává se k zemědělcům i Bezruč, chodí pomáhat na pole, mandelovat, nakládat na vůz a svážet. Ve volných chvílích vyrážel na vycházky (nazýval je „výplazy“) podél řeky Romže, do Bílovic, na Kosíř a na Stražisko. Při poznávání okolí ho zajímalo vše z historie míst, kterými právě procházel. Kostelec na Hané leží v oblasti pradávného osídlení a četná archeologická naleziště, ať už v místě, tak i v okolí, což svědčí o bohaté kulturní minulosti. Roku 1936 píše svému příteli spisovateli Josefu Koudelákovi, co ho podle jeho názoru přitahovalo na Hané: „*Snad modré nebe, pohoda/ snad klid mně lákal v Hanou snící/ zde zdraví, síla národa/ zde dýchali mi vždy po líci*“<sup>6</sup>

Jaká všechna místa na Hané Bezruč navštívil, se nedá zmapovat, na výpravy se vydával pěšky a nevedl si o nic záznamy. Olomouc, Prostějov, Litovel, Vyškov, Náměšť na Hané, všechna tato města Bezruč navštěvuje, buď to v prvních letech pobytu, nebo až později. Na cesty se vydává většinou sám, někdy za doprovodu svého sekretáře Antonína Pírka nebo úzkého okruhu přátel. Občas se sveze vlakem nebo autem, ale většiny cest absolvuje pěšky. Často navštěvuje také Laškovské údolí, po proudu řeky Šumice putoval k pile, odtud k Růžovému mlýnu, k Beňovské skále a a k myslivně, a poté na Kapounov do Náměště. Málokdo poznal v turistovi básníka Bezruče, to mu vyhovovalo. Haná, kterou nazýval „zemí svého života“ se mu stala Bezručovi druhým domovem.

Bylo pro něho důležité znát historii kraje, jeho půdu, údolí, stráně, potoky, vyhlídky, plodiny, povahu a řeč lidu s jeho rázovitými postavami (kněží, učitele). Zajímal se o pověsti, písmácké zápisy, kroniky. Svými znalostmi o kraji předčíval hanácké rodáky. Byl toho názoru, že člověk má o místě, na kterém žije vědět co nejvíce. Je mu znám také moravský dialekt, nerad u Moravanů vidí užívání západních forem slov a vždy poukazuje na krásné tvary lidové řeči a na příbuzná slova u jiných slovanských národů, vystupuje jako obhájce lidové mluvy. Někdy o sobě prohlašuje, že se cítí být více lingvistou (jazykovědcem) než básníkem.

---

<sup>6</sup> Bártková, Hana: *Slezský bard Petr Bezruč a Haná*. In: Hanácké noviny. 9, 1997.

Známa je Bezručova debata o adjektivech, která probíhala mezi ním a profesorem brněnské univerzity Františkem Trávníčkem prostřednictvím Lidových novin, tato rozprava vyšla samostatně v roce 1936 pod názvem „Jistebský či Jistebnický“, souborně ji v brožuře vydal F. V. Pokorný. Popudem ke sporu se stal dopis, kterým Bezruč odpověděl na pozvánku na vystoupení jistebnických zpěváků, kteří měli v Brně koncert. Bezruč v odpovědi napsal, že se mu nelíbí tvar slova jistebnický, když lid užívá krátkou formu slova, a to jistebský. Jazykovědec František Trávníček na toto reaguje článkem v Lidových novinách, kde obhajuje správnost tvaru.

Polemika mezi Bezručem a Trávníčkem je vleklá. Profesor Trávníček ukončuje polemiku prohlášením, že básník má veškeré právo těžit z nepřeborné studnice našeho jazyka v celém jeho dějinném vývoji a ve všech jeho nářečních obměnách, ale jde-li o jazyk spisovný, nebásnický, musí v sobě potlačit staromilce a milovníka mluvy prostého lidu, a měl by dodržovat pravidla českého pravopisu. Na to Bezruč reaguje překvapivou odpovědí, která postaví na hlavu noblesnost Trávníčkových závěrů: „*Nazval jste mne slovem laskavým: básnická duše. Čert ví, proč jsem stále čítán mezi básníky; já se té šarži dávná léta bráním. Byl bych raději, kdybyste mi udělil hodnost filologickou, ale kdybych básníkem byl, vzpomněl bych slov Otakara Březiny: Básník má státi vždy tam, kde je něco dobrého opuštěno nebo ohroženo*“.<sup>7</sup> Z polemiky vychází Bezruč jako obránce lidového jazyka, ale také je mu vyčítáno staromilství.

Roku 1941 Bezruč vydává vlastní, dosti svérázný komentář k novým Pravidlům českého pravopisu, Poznámky moravského čtenáře k pravidlům českého pravopisu. Je zřejmé, že úzkostlivě dbá na to, aby spisovná řeč nepotlačila hanácký dialekt. Z pozice odborníka a znalce dával také rady a upozornění hanáckým autorům, prostřednictvím jeho takzvaných „kázání“, což jsou jeho ručně psané poznámky na okraji knih. Například hanáckým autorům vytýká užívání slova dívenka, když východní Morava, Polsko a Rus užívá slova děvucha. Dále jsou to hroudy místo hrudy, prkna – desky, žvanec – kus, strouha – struha, hoch – synek, bačkory – papuče, žok – žoch, bota – botek, šťouchají – žďuchají, aťsi – necht' a podobně. Autorům vytýká užívání slova brambory, když je možné použít podle něho příhodnější kobzole, nebo jabka, taktéž se ohrazuje proti slovům inu, copak, jakpak, kampak, kdepak, koukat. Stará pravidla českého pravopisu předpisovala psát pout a chut, nová pravidla pravopisu toto psaní odstranila. Byl také potěšen, že nová pravidla uváděla náměšťský (od

---

<sup>7</sup> REKTORISOVÁ, Klementa, *Básník a jeho mateřština*. Naše řeč. roč 31,1947. [online], [cit. 2015-12-03]. Dostupné z <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4027>.

názvu Náměšť), Kaldcová (Kadlec), o těchto tvarech psával Bezruč dříve, než tato nová pravidla vyšla.

## 1.2 Bezručovi přátelé

V Kostelci byl Bezruč obklopen přáteli, kteří pečovali o jeho odpočinek a pohodlí, Bezruč si je pojmenoval podle svého „majordomka“ Františka Trnková, řídicí učitelka se starala o materiální záležitosti a pečovala o Bezruče, poskytla mu ve svém domku nový domov a potom dům věnovala obci za účelem vytvoření pamětní síně.

„Vozataj“ (osobní řidič) František Kožoušek, „krášlič“ (holič) Josef Mikšánek z Bílovic a pomocnice a zároveň kuchařka Filka Kopečná. V nedalekém Hluchově navštěvoval přítelkyni, a zároveň hostinskou v místním podniku „Na sέpce“ Martu Kristovou. Dalšími přáteli byli manželé Losíkovi, MUDr. Ladislav Losík (bratr Františka Losíka) se stal „osobním felčarem“, jeho manželka Ludmila Losíková rozená Menšíková byla známou Hanáckou básnířkou a národopisnou pracovnící.

Blízkým přítelem Bezruče byl i rodák z Kostelce na Hané, hudební skladatel a sběratel hanáckých písní Josef Vaca. Vaca od roku 1952 působil na pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci jako odborný asistent katedry hudební výchovy. Svou sběratelskou činností se zapsal jako přední znalec hanáckého folklóru. Jako skladatel zhudebnil některé z básně ze Slezských písní. Sám také básně psal, vyšly jeho sbírky Z Velké Hané, Hanácké vánoce, Orlické hory a Devět ve smutku.

S hanáckým právníkem a spisovatelem písčím humoristické povídky z Hané a ze Slovácka. S Ferdinandem Dostálem - Bystřina, kterému Bezruč přezdíval „veselý stařeček advokátský“, který mu byl přítelem a zároveň i advokátem v jeho záležitostech, společně koupil fojtství ve Starých Hamrech a společně ho také navštěvovali. Podnikali odtud dlouhé pěší túry do okolních lesů a hor. Přátelství Bystřiny a Bezruče, Hanáka a Slezana, bylo přátelstvím dvou protikladných osobností. První sršící vtípem a jadrným humorem, druhý málomluvný a uzavřenější. I přesto se však dokázali doplňovat a v přátelském svazku spolu vycházeli. Stýkali se až do roku 1931, kdy Bystřina v Ostravici umírá. Na Veselého stařečka Bezruč až do konce života vzpomíná a věří, že se s ním opět setká.<sup>8</sup> Prohlašuje: „*On mi byl*

---

<sup>8</sup> KOUDELÁK, Josef: *Petr Bezruč na Hané*. Brno: Nakladatelství Josef Stejskal, 1947.

ze všech duší nejbliže“.<sup>9</sup> O Bezručově vztahu k Dostálovi – Bystřinovi vypovídá i dopis datovaný 28. července 1931, který posílá Miloslavu Hýskovi do Branky u Opavy: „*Byl to člověk nezapomenutelný, plný humoru, vždy s písní na rtech a s pohárem v ruce. Srdce byl zlatého*“.<sup>10</sup>

Františka Losíka, spolupracovníka z pošty poznává již za studentských let. V Brně spolu bydlí u řezníka Lišta v Ostravské ulici. Právě Losík přivádí Bezruče do Kostelce na Hané. Povahou klidný Losík si s Bezručem dobře rozuměl. I přesto že se jejich cesty rozcházeli, v Kostelci se scházeli, aby vzpomínali na mladá léta, práci na poště a Místek.

Dalším přítelem byl rodák ze Zdětína Martin Strouhal (1907 – 1987), patřil mezi hanácké pedagogy (působil v Nasobůrkách, Litovli a v Zábřehu), prozaiky, básníky a sběratele hanáckého folkloru. Již od školních let se věnoval poezii a lidové prozaické slovesnosti. Za války byl pro odbojovou činnost vězněn v koncentračním táboře Osvětim. Život v táboře se promítá do básnických sbírek, které tomuto období věnoval. Strouhal knižně debutoval básnickou sbírkou *Důvěrný hlas* (1929). Své první verše vydával pod pseudonymem Mars Žďetínský, pseudonym je odvozen od názvu obce ve které se Strouhal narodil. Svému rodnému kraji věnoval knihu *Kytice hanáckých písní* (1947), která obsahuje pověsti z Prostějovska (Ptení, Čunín, Přemyslovice, Kladky). Ve sbírce básní *Z tisíce klíčů* převládají osobní dojmy a pocity, které jsou spojovány se světem květin. Strouhal považoval Bezruče za svůj vzor a vzhlížel k němu. Napsal o Bezručovi knihu zaměřenou na osobní kontakty s názvem *Neznámý poutník*, s podtitulem *Petr Bezruč* (1968).

Nejbližším Bezručovým společníkem na Hané byl zajisté Antonín Pírek. Narodil se v Lutíně roku 1909, jako nejmladší ze sedmi dětí v selské rodině. Mládí prožil v sousedních Bílovicích. Studoval Slovanské gymnázium v Olomouci a poté Karlovu Univerzitu v Praze. Působil jako pedagog v Uherském Brodě a v Prostějově. Celoživotní přátelství s Bezručem se vyvíjelo již od studentských let, setkávají se, když Bezruč poprvé navštěvuje Kostelec. Spřátelí se při dlouhých procházkách hanáckou rovinou, při kterých vedou rozhovory o literatuře, jazykovědě a národopisu. Bezruč Pírkovi přezdívá „Hanácký slimák“ nebo také „učení Anton“. V první světové válce je Pírek jako voják vyšetřován vojenským soudem v procesu ohledně údajné velezrady Petra Bezruče ve Vídni a následně je poslán na frontu.

---

<sup>9</sup> TOMÁŠKOVÁ, Zdenka: *Ortel samoty: vzpomínky sekretářky Petra Bezruče*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2003, 199 s. ISBN 80-7239-126-7, s. 99.

<sup>10</sup> TOMÁŠKOVÁ, Zdenka: *Ortel samoty: vzpomínky sekretářky Petra Bezruče*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2003, 199 s. ISBN 80-7239-126-7, s. 98.

Když je Bezruč z vězení propuštěn, setkávají se opět v Kostelci. Od roku 1918 začne vykonávat funkci Bezručova sekretáře. Dokonce se zřídá i pedagogické činnosti, aby se mohl plně věnovat tajemnictví. Téměř na padesát let se stává pečlivým historiografem básníkovy života, o němž chtěl vydat svědectví v připravované knize, tu však nedokončí, 22. srpna roku 1948 umírá v Ostravské nemocnici po operaci ledvin na srdeční embolii. Bohužel materiály k monografii, kterou se chystal Pírek vydat, se nedochovaly. Jeho pohřbu v Kostelci na Hané se zúčastnili spisovatelé z celého Československa. Pírkova smrt Bezruče hluboce zasáhla. Během života mu věnoval několik básní. Například báseň s názvem Antonu Pírkovi: „*Samoten žít, sám a sám/ komu osud-smutno v mládí/ Léta mizí, truchlívám/ líp když koho mají rádi/*“.<sup>11</sup>

V posledních letech života byla jeho osobní „dobrovolnou“ sekretářkou Zdena Kadlecová – Tomášková (1929). Tomášková poznává Bezruče ve svých jedenácti letech, když se s rodiči přistěhuje do Kostelce. Pojí je blízký přátelský vztah a Tomášková zanechává zajímavé vzpomínky na jeho svéráznou osobnost z jiného pohledu, než jak je vylíčen v biografických knihách. Jejich vztah byl složitý a z pohledu okolí často nepochopený, což pramenilo především z velkého věkového rozdílu mezi ní a Bezručem, dělilo je od sebe šedesát dva let. V roce 2003 vydává knihu nazvanou *Ortel samoty*, v ní nalezneme vzpomínky na Petra Bezruče, společné pobyty v Kostelci a v Ostravici. „*Zima v Červeném domku nebyla nikdy vítaným hostem. Dny se krátily, přibývalo tmy. V přetopeném pokoji se muselo topit větší část dne. Okna byla obrácena k severu a zahrada pod nimi spálená mrazem. Prosinec byl blátivý a leden větrný, bez sněhu. Starý pán doposud psal i četl bez brýlí, seděl za stolem a svoji poštu si hleděl vytrít sám, vyplnil tak čas ve dnech, které byly bez vycházek nekonečně dlouhé.*“<sup>12</sup> Úryvek z knihy *Ortel samoty* z kapitoly s názvem *Rok 1956*, popisuje, jakým způsobem probíhala zima v Červeném domku.

## 2. Básně inspirované Hanou

Inspiraci k básním získával i ze svých procházek po okolí. Dopoledne chodíval k Běleckému mlýnu, do Ptení, na Stražisko, někdy i do Konice. V odpoledních hodinách mířil na své oblíbené místo, do Plumlova, města vzdáleného osm kilometrů jihozápadně od Kostelce, jehož dominantu tvoří lichtenštejnský zámek, na skále nad Podhradským rybníkem a přehrada, budovaná ve třicátých letech dvacátého století. Bezruč se díval na čeřící se

<sup>11</sup> DOLÍVKA, Josef: *Hanácký slimák byl přítelem a tajemníkem Petra Bezruče*. In: *Prostějovský deník*. 4, 2013.

<sup>12</sup> TOMÁŠKOVÁ, Zdenka: *Ortel samoty: vzpomínky sekretářky Petra Bezruče*. Brno: Doplněk, 2003. ISBN 80-7239-126-7, s. 163.

hladinu, pozoroval vodní ptactvo a přemýšlel. Při těchto příležitostech vznikaly úvodní verše básně Plumlov I.: „*Černý bor utíká z kopečka/ široké jezero pod ním/ nad vodou létají rybárky/ podobny plachtám jsou lodním*“.<sup>13</sup> Rybárkami jsou myšleni rackové.<sup>14</sup>

Plumlovskou tematiku dále rozpracovává v básni nazvané Plumlov II (1909), je věnována Františkovi Ernestovi, na kterého má Bezruč právě z Plumlova vzpomínky. „*Sám jsem/ nemiluji lidi/ struna v srdci dozněla/ ale chtěl bych/ aby ti padli/ černé vlasy do čela.*“<sup>15</sup>

Třetí Bezručovou básní, ve které se zabývá tímto městem, je báseň z roku 1900 s názvem Pozdrav z Plumlova. Poprvé je otištěna 15. Zářím roku 1937 v Lidových novinách. V roce 1931 byl Bezruč jmenován čestným občanem Plumlova.

Z vesnic v prostějovském okrese se do básní promítá také obec Ptení. V básni se zaměřuje na renesanční zámek, který stojí na nepatrném návrší uprostřed vesnice. Zaměřuje se na historii zámku, srovnává jeho minulost ze současností, zmiňuje rytíře Jeníka. Tím je pravděpodobně myšlen Jan Lhotský ze Ptení, kterému tvrz v 15. století patřila. Kamenná tvrz byla v 17. století přestavěna na zámek. „*Před časem řinčely meče zde/ poháry do kuropění/ odkud jsi do boje vylétal/ rytíři Jeníku z Ptení/ dnes je vše pusto/ smutně tu stojí a vzdychá/ ve středu hliněných chaloupek/ zapadlá panská ta pýcha*“<sup>16</sup>

Další z básní, k jejímuž napsání Bezruče inspirovalo putování krajem a po hanáckých vesnicích, je Senička věnována spisovateli Josefu Koudelákovi, který se v Seničce narodil. Báseň byla poprvé otištěna v publikaci Petr Bezruč na Hané roku 1947. Stejně tak báseň Olomúc, která poprvé vychází v bibliografickém vydání Šest básní také v roce 1947.

Bezruč nepozoroval jen hanáckou krajinu, sledoval i hanácký lid. Na svých toulkách navštěvoval i hanácké hospody, poslouchal hovory, všímal si zvláštností mluvy a povahových rysů. To mu pomohlo vytvořit typický obraz hanáckého lidu. Jedna z nejrozsáhlejších básní Slezských písní Krásné pole se vztahuje ke Smržicím, dějové prostředí a některé rodové vztahy poukazují i na Kostelec. Bezruč v dopise píše svému bratru Ladislavovi píše: „*Je to historie, která se odehrála ve Smržicích a kterou jsem slyšel vypravovat z úst Berušky B. Ale netroufal jsem si nakreslit Hanáckého hochá, dal jsem tomu slezský kabátek.*“<sup>17</sup> V básni se objevuje motiv nenaplněné lásky, Hlubek se zamiluje do Berušky B., ta si ale za muže bere

<sup>13</sup> DOLÍVKA, Josef: *Petr Bezruč, básník spjatý s Hanou*, In: Prostějovský deník. 10, 2011.

<sup>14</sup> BEZRUČ, Petr: *Slezské písně*. Brno: Pokorný a spol, 1946. 181 s.

<sup>15</sup> BEZRUČ, Petr: *Slezské písně*, Praha: Československý spisovatel, 1974.

<sup>16</sup> BEZRUČ, Petr: *Básně z Hané*. Olomouc: Železářny Petra Bezruče, 1956, s. 43.

<sup>17</sup> DOLÍVKA, Josef: *Petr Bezruč, básník spjatý s Hanou*, In: Prostějovský deník. 10, 2011.

jiného. Postavy a motivy v básni jsou tedy založeny na skutečných lidech a událost, ale jsou parafrázovány na Slezsko a na slezský lid, namísto hanáckého.

Bezruč rád pobýval ve chvílích svého volna a rekreace ve společnosti mladých venkovanů a studentů. Sdílel starosti i veselí v hanáckých hostincích s lidmi, kteří dovedli užívat štědrých darů této úrodné země. To vše dovedl vyslovit, když už se stal takřka domácím člověkem, např. v básni Hanácká ves. V básni slovem, rytmem i vnitřní náplní vystihl hanáckou mluvu, kraj a lid. Můžeme zde vidět kontrast Slezsko – Haná. Pro příklad uvedu výňatek z básně: „*Hrubý sedlák, osmahlý a rudý, / trochu pyšný proti městským lidem, / nikdy ze své neuhne ti půdy. / Jak, jak jest jinak pod Beskydem. Hrubý sedlák, je myšleno ve smyslu vysoký.*“<sup>18</sup>

Na počátku čtyřicátých let minulého století napsal Bezruč báseň Mlýn v Kostelci na Hané. Jde o motiv rodného domku uměleckého tiskaře Jana Maulera. Dům stojí na rohu ulic Bezručova a Za Branou. Báseň je věnovaná majiteli mlýna Josefu Dostálovi. Bezruč rád sedával na schůdcích tohoto mlýna, když se vracel ze svých procházek v okolí Romže. Výňatek z básně: „*Bělecký mlýn – místo švarné/ kam Prostějov v doby žárné/ v neděle a svátky parné/ posílá svou mladou chasu/ aby pila v slunce jasů/ na rybničném na tarasu*“.<sup>19</sup> Tato báseň byla poprvé otištěna v časopise Hlas, roku 1945.

V básních tematicky se dotýkajících Hané, Bezruč nezapomíná ani na své přátele. Báseň s názvem Antonu Pírkovi, napsal již v roce 1910, je věnovaná jeho osobnímu sekretáři Antonínu Pírkovi a byla otištěna až v roce 1953 v Bezručově bibliografii. Báseň spisovateli a humoristovi Otakarů Bystřinovi, píše ku příležitosti jeho šedesátých narozenin, a je otištěna v Lidových novinách roku 1921. „*Bude žít/ nech letí/ čas jak voda říčná/ Legenda hanácká/ a Břehule sličná!/ Dohnal, Ty, Zábranský/ duše milované/ budou žít věčně/ v srdci naší Hané.*“<sup>20</sup> Bystřinovi je věnovaná ještě jedna báseň, Panychida, s podtitulem Za duši veselého stařečka. Bezruč báseň tvoří vzápětí, když Bystřina po těžké nemoci umírá. Poprvé je otištěna v lidových novinách v roce 1931. „*Jako strom chci padnout k zemi/ jako z nebe povětroň/ takový blesk milý je mi/ slzy bratře neuroň*“.<sup>21</sup> Bezruč také velmi často psal příležitostné veršiky na pohlednice, které podepisoval buďto jako Old ještěr nebo grafickou značkou ještěra. Bezručovy básně si u obyvatel Hané získávají velkou oblibu. Obyvatelé v nich

<sup>18</sup> BEZUČ, Petr: *Slezské písně*, Praha: Československý spisovatel, 1974.

<sup>19</sup> *Kostecké kulturní střípky*, Kostecké novinky, roč. 9, 2001, č. 3.

<sup>20</sup> BEZRUČ, Petr. *Básně z Hané*. Olomouc: Železářny Petra Bezruče, 1956, s. 43.

<sup>21</sup> BEZRUČ, Petr. *Básně z Hané*. Olomouc: Železářny Petra Bezruče, 1956, s. 43.

nacházejí místa a i osoby, které jsou jim známé, témata básní se dotýkají životů jich samotných.

Jeho verše vynikají svou originální rytmičností, v jeho tvorbě nalézáme rozdílné rytmy, i verše, u kterých rytmus není jasný. Básně z Hané jsou typické tím, že obsahují nářečí.

Bezruč byl znám tím, že posílal pozdravy z cest a odpovědi na gratulace ve verších, ty však nejsou považovány za básnickou tvorbu, ale spíš za osobní rozmar, pravděpodobně pramenící z toho, že mezi sourozenci Vaškovými byl od dětství zvyk hovořit nebo dopisovat si v nenáročném rýmování. Ve veršovánkách Bezruč uplatňoval svérázný humor a sklon k sebeironii.

## 2.1 Básnířky spjaté s Kostelcem

Petr Bezruč svou tvorbou inspiroval mnohé umělce, ať už básníky, spisovatele, nebo malíře. Hanácká básnířka a zasloužilá národopisná pracovnice Ludmila Losíková (1895) se narodila v Kostelci na Hané v roce prvního pobytu Bezruče ve městě, v domě jejích rodičů se léčil z plicní choroby. Vyrůstala tak v jeho blízkosti a vytvořilo se mezi nimi přátelství, které trvalo i po sňatku s místním lékařem Ladislavem Losíkem. Jejich dům se stal místem pro setkávání spisovatelů (J. Vaca, E. Stoklasa, Koudelák, Župka, Hořká, Krejčí, Brzobohatý), národopisců, umělců (K. Otáhal, O. Lasák, K. Bubeník, J. Weiser), hudebních skladatelů (J. Poláček, F. K. Lejsek, V Čelechovský, bratři Křičkové).

Losíková stála v čele veškerého kulturního života v Kostelci. Psala básně v hanáčtině, několik jejích sbírek vyšlo i knižně. V počátcích své tvorby si nechávala verše od Petra Bezruče opravovat, a svou básnickou tvorbu s ním konzultovala. Knihtiskař Josef Valíhrach vydal sbírku Džbán a jiné básně a rozsáhlou báseň Vodníková nevěsta. Její poezie vycházela i časopisecky, byla zveřejňována v almanachu českých spisovatelů Klas.

Po roce 1948 je jí zakázáno publikovat, což nese těžce, dál píše básně, ale nemůže je vydávat. Ke příležitosti Bezručových osmdesátých narozenin píše rozsáhlou báseň, ve které vzpomíná na jeho příchod na Hanou, pobyt v Kostelci, dále popisuje okolí města, přírodu. *„Tatíčku, vedu si k nám přítele/ On churavý je a krev jde mu z plic/ V Brně klid není, slunko zatmělé/ tu u nás pozná rub i líc/....,Ohrozim, Vícov, Lešany, Ptení!/ Drahanské vysočiny*

*věvec ho! / Šlechty tu dávno na Hané není / zde v Čechách žije pán, je stár a chor. / Tam Mánes často přebýval // svým štětcem krásu vyzpíval /*<sup>22</sup>

V básni In Memoriam Petra Bezruče reaguje na básníkovu smrt v roce 1958. Losíková se vydání další básnické sbírky již nedočká, umírá v roce 1964 po těžké nemoci v olomoucké nemocnici ve věku šedesáti devíti let.

Další básníčkou, na kterou měl Petr Bezruč určitý vliv, byla Ludmila Hořká (1892 – 1966), vlastním jménem Marie Šindelářová. Narodila se ve slezské osadě Dvořisko. Začátkem dvacátých let se stala členkou a později vedoucí pobočky národopisného sdružení Sedlišťané v Kravařích a pod vlivem etnografů J. Vyhlídala a F. Myslivce začala se sběrem písňového a slovesného folklóru. Po záboru pohraničí v září roku 1938 musela Hlučínsko opustit, píše o tom v knize Dolina. Pod tlakem okolností odjíždí i s dětmi do Kostelce na Hané, kde s pomocí Petra Bezruče našla zázemí u rodiny Riedlovy a později u manželů Bašných. V Kostelci žila až do července 1939. V Kostelci obyvatelům popisuje život v pohraničí. Shromáždí kolem sebe skupinu děvčat a chlapců děvčat a chlapců se zájmem o lidové písně a tance, zakládá zde národopisný soubor Hanácká beseda, jejíž představení jsou vždy vyprodaná (beseda pracuje do dnešní doby). Zpočátku soubor vystupuje s Hlučínskými tanci, později nacvičuje Hanáckou svatbu a Moravskou besedu.

Docházela k Bezručovi, který jí byl velkou oporou do červeného domku a vedla s ním dlouhé rozhovory na, které vzpomíná takto: „*Chodila jsem k němu jako nemocný k lékaři. Často a svědomitě. Chtěla jsem mít od Staříčka potvrzeno, zda jsem pracovala u nás, ve dvacetiletém pohraničí tak, jak to vyžadovala povinnost.*“<sup>23</sup> Po deseti měsících se vrací zpět na Hlučínsko. V roce 1948 vyšel v Opavě poprvé drobný svazek národopisného sběru Ludmily Hořké. Jedná se o její „Národopisné paběrky z Hlučínska“, Jde o výběr sesbíraného materiálu z jihozápadní části této oblasti. Autorka vycházela z faktu, že je třeba zachytit ústní slovesnost a lidové zvyky, aby se neztratily a nezanikly.

Kostelec na Hané na Hořkou silně zapůsobil. Všechny její zkušenosti z válečných let se projevovaly jako klíčová témata její další, poválečné, lidové tvorby. Pobyt Hořké silně ovlivňuje činnost vzniklého národopisné hnutí.

---

<sup>22</sup> LOSÍKOVÁ, Ludmila, *K osmdesátinám básníkovým, hrst vzpomínek na jeho příchod na Hanou*. Černý lev: Praha, 1947.

<sup>23</sup> DOLÍVKA, Josef. *Spisovatelka Ludmila Hořká našla útočiště v Kostelci na Hané*. In: Prostějovský deník. 10, 2012.

### 3. Červený domek

Domek, který Bezruč obýval, je postaven z neomítnutých sytě červených vypálených cihel, proto se nazývá červený. Dům stojí stranou hlavní silnice u mlýnské strouhy (dnes ulice Bezručova). Byl postaven na dvě patra, obývány byly však pouze dva pokoje v přízemí a přilehlou síň. K domu bylo připojeno i hospodářské stavení se stodolou, dvorkem, zahradou a širokým vjezdem, to vše bylo součástí majetku řídící učitelky Františky Trnkové. Stodola byla v roce 1937 přestavěna na přízemní domek, zařízený modřínovým nábytkem a vyzdobený výtvarnými díly Karla Otáhalá. V tomto pokoji byly přijímány návštěvy. Bezruč si tímto způsobem zachoval soukromí svého bytu v zadní části objektu, který měl sice vlastní vchod, ale tyto dveře se nikdy neotvíraly a Bezruč od nich ani nevlastnil klíč, do jím obývaných místností se tedy dalo dostat pouze přes jeho hostitele, od kterého posléze přišel dotaz, zda Bezruč návštěvu přijme či nikoli. Byla to zároveň opatření proti neohlášeným nebo nevídaným hostům. Bylo zvykem, že při odchodu se každý návštěvník zapsal do pamětní knihy hostů.

Bezruč tu obýval dvě přízemní světničky – ložnici a pracovnu. Ložnice s mosaznou postelí, nad níž ve zlatém rámu visela reprodukce Oldřicha a Boženy, sloužila pouze ke spánku. Mezi její další zařízení patřil stůl s umyvadlem a potřebami pro hygienu a secesní stůl, na který byly ukládány příležitostné dary, například hornické kahany, figurky horníků a ještěrů, pamětní plakety a obrazy. Vybavení místnosti sloužící jako pracovna bylo prosté. Na čelní straně velké síně se nacházela rozsáhlá knihovna, která soustřeďovala básníkovi oblíbené autory a knihy, ke kterým se rád vracel. Mezi okny stál stůl, který Bezruč využíval k práci, četbě i při stolování. V rohu stála litinová kamna.

Na stěnách visely obrazy básnickových nejbližších, otce Antonína Vaška, matky Marie Vaškové, sourozenců Helenky a Antonína (přezdívávaného Koníček), a blízkého přítele J. S. Machara. Dominantou byl obraz krasavice v bílém oděvu – Labutinky. Na stěně u bočních dveří měla své místo turistická výbava, oblíbené hole, prostá čapka, básníkův známí klobouk a sluncem vybledlá torna. Průčelím je obrácený k jihu a ze severní a západní strany přiléhá uzavřený dvorek a zahrada, do které bylo vidět oknem pracovny. V zahradě trávil hodně volného času, pokud se zrovna nepouštěl na delší procházky, byl tu v bezprostředním kontaktu s přírodou. Bezruč Červenému domku přezdíval „jeskyňka“ a po celých čtyřicet pět let kdy v domě pobýval, nesmělo být nic změněno. Původní zařízení domu se dochovalo jen z části.

V roce 1962 byla v prostorách domku zbudována pamětní síň, zpřístupněna byla pracovna se zachovalou knihovnou, psacím stolem a dalšími zajímavými exponáty. Slavnostní předání pamětní síně veřejnosti provedla dr. Jaroslava Václavková, ředitelka Památníku národního písemnictví v Praze. Pamětní síň měla šířit znalost osobnosti Petra Bezruče, zaměřovala se hlavně na vztah básníka k Hané a na vliv Hané na básnickou tvorbu. Expozice umožňovala studium života a díla básníka, pořádala výstavy, přednášky, exkurze a koncerty, které měly vztah k básnickově osobnosti a dílu. K nahlédnutí byly ukázky z tvorby a fotografie mapující básníkův život. Navštívit bylo možné i zahradu s altánem. V současnosti je pamětní síň nepřístupná veřejnosti a chátrá. Správu síně zajišťoval sedmičlenný poradní sbor, který projednával zejména tyto otázky: získávání památek koupí nebo výměnou, evidenci sbírek (instalaci a katalogizaci), instalaci stálých sbírek a pořádání výstav, propagaci a publikační činnost. Pamětní síň úzce spolupracovala s Památníkem Petra Bezruče v Opavě.

V současné době je expozice pro veřejnost uzavřena, pamětní síň je v dezolátním stavu a postupně chátrá. Muzeum města Prostějov do budoucna další využití Červeného domku neplánuje, Olomoucký kraj má zájem o předání nemovitost do vlastnictví Kostelce na Hané.

Další reálií, která v Kostelci na Hané připomíná pobyt Petra Bezruče, je jeho pomník, který se nachází v místním parčíku u jakubského náměstí. Realistická socha v nadživotní velikosti je zhotovena z bronzu a stojí na mramorovém podstavci. Pomník byl slavnostně odhalen v roce 1967. Pomník byl vytvořen k výročí básnickových nedožítých stých narozenin. Autorem díla je místní rodák, akademický sochař a malíř Karel Otáhal (1901–1972). Otáhal studoval v Paříži a Itálii, kde dosáhl významných úspěchů, například v Itálii tvořil sochu papeže Pia XI. V roce 1939 mu byla v Čechách udělena výtvarná cena České akademie věd a umění za soubor bust českých umělců.<sup>24</sup> Otáhal byl jedním z mála umělců, kteří si získali básnickovu důvěru. Bezruč svolil s portrétováním. Dalším výsledkem jejich spolupráce je rozměrný reliéf Bezruče v lese nad Velkými Opatovicemi, kde má Otáhal v zámku ateliér. Dále vytvořil bronzové busty Bezruče, Antonína Pírka, Ladislava Losíka a také Bezručovu posmrtnou masku.

---

<sup>24</sup> DOLÍVKA, Josef. *Sochař Karel Otáhal portrétoval v Itálii i papeže Pia XI.* In: Prostějovský deník. 4, 2013.

### 3.1 Sdružení přátel díla Petra Bezruče

Myšlenka utvořit na Hané společnost či sdružení přátel díla Petra Bezruče vznikla v době, kdy se právě dožíval devadesáti let. Určitou překážkou pro jeho založení byly jisté ohledy na básníka – prohlásil, že by měl být oslavován až padesát let po své smrti.

Setkání, které proběhlo 22. 9. 1957 za účasti literárních a kulturních pracovníků shledala utvoření sdružení za neodkladné. Sdružení, které vzniklo 1. 12. 1957 má za úkol zachovávat, šířit a propagovat důstojným způsobem literární odkaz Petra Bezruče, sdružení má za úkol rozšířit znalost jeho osobnosti. Do trvalé úschovy dostává sdružení všechny památky na Petra Bezruče a korespondenci. Důležitým úkolem sdružení bylo také zachytit vzpomínky těch, kdo se s Bezručem osobně stýkali, pořídit soupis veškeré korespondence z Hané, příp. i z jiných krajů, sbírat články, studie, tisky, fotografie, umělecká díla, věcné dary trvalé hodnoty apod. Sdružení přátel díla Petra Bezruče spolupracovalo s Památkem Petra Bezruče v Opavě. Ke sdružení, se přihlásilo vedle zakládajících místních členů také sto šedesát českých spisovatelů, hudebníků, umělců i politických osobností.

## 4. Lidský profil Petra Bezruče

Na vzhled Petra Bezruče si můžeme udělat náhled především z dobových fotografií, příliš se jich bohužel nedochovalo, básník se kontaktu s fotoaparátem vyhýbal. Dalo by se říci, že Bezruč jakoukoli obrazovou formu zvěčnění své osoby odmítal.

Jedním z mála umělců, kterým bylo umožněno Bezruče portrétovat, byl Vsetínský výtvarník František Hlavica (1885 – 1952). Měl vytvořit pět kreseb, které by sloužily jako ilustrace do sborníku vzpomínek, který se chystala vydat podniková rada pošty, v roce 1947, u příležitosti blížících se oslav básníkových osmdesátých narozenin. Hlavica u této příležitosti strávil s Bezručem několik dní, sledoval rysy jeho tváře, aby jeho portrét vystihl co nejpřesněji. Sledoval ho v prostředí pro něho přirozeném. Z jeho popisu si o básníkovi můžeme vytvořit v celku jasný obraz, jak vypadal, lépe, než například z dobových fotek nebo uměleckých děl. „*Mohutná, vysoká postava je nápadná hbitostí chůze a poměrně malýma, málem dívčíma rukama*“.<sup>25</sup> Tak popisuje Bezručovu tělesnou stavbu. Dále analyzuje rysy obličeje:

---

<sup>25</sup> *Vzpomínky na Petra Bezruče*. Brno: Podniková rada české pošty, 1947.

*„Brunátná tvář, s lebkou trochu protáhlou, sedící na silném krku s pevným týlem, krátce strížený sivý ježek, drobná očka jako uhlíky s víčky nápadně mrkajícími a jen občas viditelná a jakoby stále zpytující. Slovanský nos, krátce sebrané vousy pod nosem, zakrývající horní ret a koutky Měkká ústa, s masitým spodním rtem, brada pevná, sukovitá, uši formou z normálu vybočující, k lebce přitisklé a následkem vysoké lebky zdánlivě nízko položené, u pravé nosní chřípě malá bradavice.“<sup>26</sup>*

Na své první setkání s básníkem Bezručem vzpomíná i jeho sekretářka z Kostelce na Hané, Zdenka Tomášková, ta popisuje, že chodil vždy vzpřímený a tak svou postavou vzbuzoval respekt. Měl silnou šíji, téměř bílé vlasy ostříhané na dvoucentimetrového ježka, které ostře kontrastovali s jeho dohněda opálenou pletí na obličeji s výraznými lícními kostmi. Husté obočí bylo zalomené do stříšky, dále se pak vyznačoval pečlivě udržovaným knírem. Nos byl poměrně krátký, ale přesto výrazný. Jeho kůže působila ošlehaným dojmem, vrásky příliš neměl, jen na čele a kolem úst. Jako i další pamětníci, i Tomášková vzpomíná, že jeho koordinované pohyby byli v rozporu s robustností postavy, chůze byla ladná a vyznačovala se lehkostí. Stejně jako motorika, i hlas byl v rozporu se vzhledem, byl melodický až zpěvavý, s na Hané nezvyklým, slezským akcentem.

## 4.1 Osobnost

O vlastnostech a charakterových rysech Petra Bezruče se dozvídáme především prostřednictvím dochovaných vzpomínek jeho současníků, ať už blízkých přátel, nebo lidí, se kterými se v životě setkal a například s nimi spolupracoval.

Petr Bezruč byl silnou osobností, která v lidech vyvolávala automatický respekt, jeho přítomnost ovlivňovala lidi v jeho okolí. Jak vzpomíná Zdenka Tomášková: *„Pozorovala jsem, jak se lidé v jeho přítomnosti mění: mluví spisovně, jsou soustředění, kladou otázky a nechávají se poučovat. Všem, co pronesl, byla věnována náležitá pozornost, a když se ohnal latinským citátem, tvářili jsme se všichni, jako že víme, o čem mluví“<sup>27</sup>* Lidé se v jeho přítomnosti měnili, upravovali svoji mluvu a podobně. Můžeme si udělat představu o tom, jak svou osobností působil na ty, se kterými přišel do kontaktu. Bezruč často také citoval německé, řecké a latinské klasiky.

---

<sup>26</sup> *Vzpomínky na Petra Bezruče*. Brno: Podniková rada české pošty, 1947.

<sup>27</sup> TOMÁŠKOVÁ, Zdenka. *Ortel samoty: vzpomínky sekretářky Petra Bezruče*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2003, 199 s. ISBN 80-7239-126-7.

O pocitech které v lidech vyvolával, se můžeme čerpat také ze vzpomínky spisovatele z Frenštátu pod Radhoštěm, Františka Horečky (1894 – 1976), se kterým se Bezruč seznamuje při pobytu ve Frenštátu. *„Jakmile mu stanete tváří v tvář, zmocní se vás naponejprv stísněný pocit, že sami jste malí proti jeho vysoké a statné postavě, vzrostlé jako jedle. „*<sup>28</sup>

Díky Františkovi Hlavicovi se dochovala vzpomínka na to, jak působil jeho mluvený projev. *„Hlas je k jeho proporcím těla slabě tlumený a měkký, řeč stručná, jadrná se slezským přízvukem. Jehla smích je tichý a srdečný, smích člověka dobrého srdce, při němž skoupě viditelná očka se úplně ztrácejí“*<sup>29</sup>

Přestože by Bezruč populární a dostalo se mu mnohých vyznamenání, řada měst pojmenovala jeho jménem své ulice, sady, náměstí, školy a různé spolky, o pocty a pozornost veřejnosti příliš nestál, spíše se jí vyhýbal. Když došlo indiskrecí třetího z bratří Mrštíků, Norberta, k odhalení básníkovi totožnosti, prohlásil, že co řekl, dovedl říci pouze jako bezejmenný (tedy autor ještě neznámý a neodhalený). *„Když jsem byl prozrazen, nechtěl jsem dále psát, nechtěl jsem být persona publica (což se mi ovšem nepodařilo)“* *„Jsem živočich melancholický a jednoslabičný.“*<sup>30</sup>

Jakmile lidé začali nahlížet pod nastavenou masku, už neměl co říci. Jeho obavy z prozrazení jeho pseudonymu nebyly neopodstatněné, což prokázal tzv. Bezručův proces roku 1915 – tehdy se v pařížském časopise českých imigrantů objevily dvě protirakouské básně podepsané P. B. (jejich autorem byl J. Grnela). V září roku 1915 byl zatčen, obviněn z velezrady a vězněn ve Vídni a v Brně. Život mu zachránil vídeňský soukromý učenec Josef Karásek, který ve svém odborném posudku inkriminovaných básní dokázal jejich podvrženost. Konce února roku 1916 byl proces zastaven a byl propuštěn na svobodu. Tento incident se také pravděpodobně podílel na Bezručově určité obezřetnosti při kontaktu s lidmi.

*„Byl vždycky plachý, tajemný, samotářský a z duše nenáviděl oficiálnosti. Skrýval se za svérázný pseudonym, neodpověděl, když ho slavné paměti hledali inseráty pražští nakladatelé a nejvíce snad v životě byl nešťasten, když se shodou okolností svět dozvěděl, že Petr Bezruč je Vladimír Vašek.“*<sup>31</sup> Tak na Bezruče vzpomíná Jaroslav Marcha (1880 – 1961), politik agrární strany, redaktor a prozaik z Babice u Brna. Byla mu vyčítána až určitá

<sup>28</sup> *Vzpomínky na Petra Bezruče*. Brno: Podniková rada české pošty, 1947.

<sup>29</sup> *Vzpomínky na Petra Bezruče*. Brno: Podniková rada české pošty, 1947.

<sup>30</sup> POLÁK, Josef. *Odkazy pokrokových osobností naší minulosti, Petr Bezruč*, Melantrich: Praha, 1977.

<sup>31</sup> PETERKA, Miloslav. *Kostelec na Hané a okolí*. Brno: Grafika n. p, 1967.

misanthropie (všeobecná nenávisť nebo odpor k lidem). Toto tvrzení se nezakládá na pravdě, vychází spíše z Bezručovi potřeby chránit si své soukromí, což mohlo někdy vést k domněnkám, že vůči lidem zaujímá až nepřátelské stanovisko.

„*Nejsem nepřítelem lidí, ale jsem tvor samotářský, jako jsou jiní lidé tvory společenskými, jak už to řekl Aristoteles*“<sup>32</sup>, píše v jednom ze svých dopisů o tom, proč po celý život tak důsledně bránil své soukromí před pozorností světa. Jak sám prohlašuje, raději je ve společnosti svého psa, než lidí. Když k tomu připočteme jeho přímo bytostnou skromnost a prostotu, můžeme pochopit, že vždy kolem 15. září, dne jeho narozenin se odebíral do ústraní svého srubu v Ostravici, toto místo se mu mnohokrát v životě stává útočištěm. Sруб označuje za tuskulum, (zastaralý knižní výraz) venkovské zátiší, klidný útulek (nazývaný podle Ciceronova venkovského sídla v Tuskulu). Přesto na poštu do Ostravice v době narozenin týdně přichází přes dva tisíce gratulací, na které Bezruč ještě měsíce odpovídá. Mezi lidmi, kteří jsou mu blízcí, se jeho povahové vlastnosti proměňují, i v pozdějším věku se projevuje mladistvým pohledem na svět, srší vtípem, dobrou pamětí a velkým zájmem o vše, co se děje ve světě.

Akademický malíř z Běleckého mlýna u Zdětína Oldřich Lasák (1884 – 1968) o Bezručově averzi k zpodobňování píše: „*O našem národním umělci Petru Bezručovi málokdo ví, že nestojí o to, aby jeho tvář byla zachycena, ať formou výtvarnou, nebo na fotografické desce. Ze zkušeností dosud zjištěných, se to málokomu doopravdy podařilo. Bezruč je tvor samotářský, z toho vyplývá i jeho plachost, ale ne v tom smyslu, jak si to obyčejně lidé představují. Bezruč pokoušeli se zvěčnit malíři proslulých jmen, ale marně – ani ti ho nezlákali.*“<sup>33</sup>

V Kostelci na Hané bylo pouze několik osob, které s Bezručem byli v užším kontaktu. S místními lidmi se téměř nestýkal. Jelikož byl ale na Hané známou osobností, lidé se k němu přesto hlásí srdečným pozdravem, on odpovídá typickým, rychlým sundání klobouku. V tomto pohybu je zachycena jistá plachost, ale zároveň i vlídnost a dobrosrdečnost. Občas s někým prohodil pár slov, mnozí místí lidé ho považovali spíše za podivína. Například když při večerních procházkách prováděl své dechové cvičení, nezřídka se stávalo, že někoho vyděsil. Jemu to však svým způsobem vyhovovalo. Nikdy se nezabýval malichernostmi a z jeho pohledu věcmi podřadnými a nedůležitými. Nestaral se o to, co se právě nosí, jeho

<sup>32</sup> TRNKOVÁ, PÍRKOVÁ, DOSTÁLOVÁ: *Výstavy o životě a díle Petra Bezruče*, Prostějov: Středomoravské tiskárny, 1957.

<sup>33</sup> PETERKA, Miloslav: *Kostelec na Hané a okolí*. Brno: Grafika n. p, 1967.

zájmy byly položeny do docela jiné roviny. Nezřídka se stávalo, že vycházel bez ponožek a spoluobčané si o tom povídali, bylo to pro ně neobvyklé. Často se vyjadřoval v alegorických přirovnáních, které ne vždy byla okolím pochopena. Byl uzavřený, měl rád klid a své soukromí.

Bezruč byl po většinu života ovlivňován svou diagnózou, a to neurózou (jedná se o kteroukoli duševní poruchu, bez prokazatelné chorobné změny nervstva nebo jiné organické poruchy, zahrnující symptomy, jako je nejistota, úzkost, deprese, nebo iracionální obavy, ale neprovází je psychotické stavy). V případě že některá situace měla vyústit v konflikt, na který mohl reagovat, ať už výbuchem nebo ústupem, který vedl k řešení problému, byla nervová krize zmírněna nebo odvrácena. Pokud byl však vystaven tlaku, ze kterého nebylo úniku, projevovali se u něho příznaky nemoci (úporné, migrenózní bolesti hlavy, nespavost, nespavost, podrážděnost, bolesti hlavy).

S touto nemocí se potýkal téměř celý život, nejvíce mu pomáhal klid, a jeho největší záliba turistika, při které využíval i na jeho zdraví příznivě působící účinky hydroterapie. Vycházel denně, za každého počasí. Chodil rázným, ostrým krokem a nezastavoval se, pokud se s ním do přírody vypravila společnost, často mu krokem nestačila. Mezi další záliby, které ho uklidňují, patří poznávání fauny a flóry, amatérsky se věnuje mykologii a botanice, tou jsou inspirovány některé z básní, například Koniklec.

Bezruč byl osobností mnoha výrazných protikladů, které se vytvářely v jeho nitru. Jeho pravou tvář znal jen málokdo. O rozporu dvou stránek jeho osobnosti, veřejné a soukromé, píše i člen národního shromáždění O. M. Štěpánek. *„Jak by byli všichni zklamáni, kdyby poznali jeho všední život. V očích básníkůvých by nespatriili hněv, z jeho mluvy by neuslyšeli hrubého slova a v jeho řeči by nenalezli místa, z něhož by byla patrna sebemenší zmínka zloby nebo nenávisti.“*<sup>34</sup>

---

<sup>34</sup> KRATOCHVÍL, Jaroslav: *Bezručův hlas: památník pěvce Slezských písní*. Praha: Čin, 1940, s. 237.

## Závěr

V bakalářské práci se zabývám tématem Kostecké období v životě Petra Bezruče. Věnuji se jeho pobytu ve městě, vztahu k Hané a básnické tvorbě inspirované tímto krajem.

Prvním cílem bylo zmapovat období v životě Petra Bezruče v Kostelci Hané z hlediska faktů a historických souvislostí. Byl popsán Bezručův příchod na Hanou a jeho pobyt v této oblasti. Dalším cílem bylo zaměřit se na jeho vztah s krajem i konkrétně s městem. Výsledek vztahu Bezruče k Hané se promítá i do jeho pozdější básnické tvorby, jejíž popis byl dalším cílem práce. Byly vyhledány básně přímo inspirované Hanou i Kostelcem na Hané a popsány jejich hlavní témata a okolnosti vzniku.

Dalším cílem bylo zaměřit se na vztahy a na přátelství, která Bezruč na Hané navázal a která také ovlivňovala jeho tvorbu. Podrobněji byl rozepsán vztah s básničkami Ludmilou Hořkou a Ludmilou Losíkovou, které byly spjaty s Kostelcem a jejíž tvorbu Petr Bezruč ovlivnil. Posledním cílem byl popis Bezručovy osobnosti po fyzické i povahové stránce, k tomuto cíli byly využito především dobových vzpomínek, na jejichž základě byla tvořena charakteristika vnější a vnitřní.

Myslím si, že cíle stanovené cíle práce byly naplněny. Další práce zabývající se tímto tématem by se mohla zaměřit například na analýzu Bezručovy rozsáhlé korespondence z Kosteckého období.

## Literatura

AUGUSTA, Pavel: *Kdo byl kdo v našich dějinách do roku 1918*. 4. vyd. Praha: Libri, 1999. 571 s. ISBN 80 85983-94-X.

BÁR, Zdeněk: *O Petru Bezručovi, Populární výklad života a díla*, Svět: Ostrava, 1945.

Bártková, Hana: *Slezský bard Petr Bezruč a Haná*. In: Hanácké noviny. 9, 1997.

BEZRUČ, Petr: *Básně z Hané*. Olomouc: Železářny Petra Bezruče, 1956. S. 43.

BEZRUČ, Petr: *Slezské písně*. Brno: Pokorný a spol, 1946. s. 181.

BURIÁNEK, František: *Petr Bezruč, Československý spisovatel*: Praha, 1957, s. 86.

Československý sborník a almanach, Politický okres Prostějov, Knihovna Josefa Vorla v Prostějově, 1932.

DOLÍVKA, Josef: *Básniřku Losíkovou ovlivnil Petr Bezruč* In: Prostějovský deník. 3, 2013.

DOLÍVKA, Josef: *Hanácký slimák byl přítelem a tajemníkem Petra Bezruče*, In: Prostějovský deník. 4, 2013.

DOLÍVKA, Josef. *Petr Bezruč, básník spjatý s Hanou*, In: Prostějovský deník. 10, 2011.

DOLÍVKA, Josef. *Sochař Karel Otáhal portrétoval v Itálii i papeže Pia XI*. In: Prostějovský deník. 4, 2013.

DOLÍVKA, Josef: *Spisovatelka Ludmila Hořká našla útočiště v Kostelci na Hané*. In: Prostějovský deník. 10, 2012.

DOLÍVKA, Josef: *Básník Petr Bezruč si zamiloval Kostelec na Hané a jeho okolí*. In: Prostějovský deník. 8, 2013.

DOLÍVKA, Josef: *Básník Petr Bezruč žil také v Kostelci na Hané*. In: Prostějovský deník. 5, 2014.

DOLÍVKA, Josef: *Martin Strouhal byl velkým přítelem Petra Bezruče*. In: Prostějovský deník. 9, 2013.

DVOŘÁK, J: Ostravská univerzita: Ostrava, 2002. Bezručovské studie. Profil: Ostrava, 1982.

- FRGAL, J., *850 let Ptení*. Ptení: MNV, 1982.
- GREPLOVÁ, Martina: *Domek Petra Bezruče*. In: Olomoucký deník, 18. 11. 2013.
- HOŘKÁ, Ludmila: *Národopisné paběrky z Hlučínska*. Kravaře: Kulturní středisko zámek Kravaře, 2002. 45 s. ISBN 80-902889-7-9.
- JANOUSEK, Vojtěch: *Plumlovský okres*, Brno: Vlastivěda moravská, 1933.
- JIRÁNEK, Miloš: *Josef Manes*. Praha: Spolek výtvarných umělců Mánes, 1909.
- Kostecké kulturní střípky*, Kostecké novinky, roč. 9, 1995, č. 5.
- Kostecké kulturní střípky*, Kostecké novinky, roč. 9, 2001, č. 3.
- KOUDELÁK, Josef: *Petr Bezruč na Hané*. Brno: Nakladatelství Josef Stejskal, 1947.
- KRÁLÍK, Oldřich a Viktor FICEK: *Kapitoly o Petru Bezručovi*. Ostrava: Profil, 1978.
- KRATOCHVÍL, Jaroslav: *Bezručův hlas: památník pěvce Slezských písní*. Praha: Čin, 1940, 237 s.
- Kulturní střípky*, In: Zpravodaj městského národního výboru v Kostelci na Hané, prosinec 1987, č. 7.
- LOSÍKOVÁ, Ludmila: *K osmdesátinám básníkovým, hrst vzpomínek na jeho příchod na Hanou*. Černý lev: Praha, 1947.
- LOSÍKOVÁ, Ludmila: *Petr Bezruč na Hané*. Praha: Svaz národní revoluce, 1947.
- MACURA, V: *Jen jedenkrát, Zásilky času*. Český spisovatel: Praha, 1980.
- MAREK, Pavel: *Petr Bezruč v Hanácké vsi*, Brno: Grafia, 1972.
- Osvěta lidu, *Besídky Petra Bezruče*, Ostrava: Zemská rada osvětová v Ostravě, 1947.
- PETERKA, Miloslav: *Kostelec na Hané a okolí*. Brno: Grafika n. p., 1967.
- PETERKA, Miloslav: *Kostelec na Hané a okolí*. Brno: Grafika, 1967.
- POLÁK, Josef: *Odkazy pokrokových osobností naší minulosti, Petr Bezruč*, Melantrich: Praha, 1977.

*Kostecké kulturní střípky*, Kostecké novinky, roč. 9, 2001, č. 3.

REKTORISOVÁ, Klementa: *Básník a jeho mateřština*. Naše řeč, roč. 31, 1947. [online], [cit. 2015-12-03] Dostupné z <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4027>.

*Řád republiky* [online]. prazskyhradarchiv.cz, [cit. 2015-10-04]. Kapitola položka 234 a 527.

SLOVNÍK CIZÍCH SLOV, Význam slova NEUROSA. [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/neuroza-neurosa>.

STROUHAL, Martin: *Neznámý poutník*, Litovel: Spojený závodní klub Tesla, 1968. s. 153.

TOMÁŠKOVÁ, Zdenka: *Kostelec na Hané, Červený domek P. Bezruče*. Praha: Reklama ČEDOK, 1969.

TOMÁŠKOVÁ, Zdenka: *Ortel samoty: vzpomínky sekretářky Petra Bezruče*. Brno: Doplněk, 2003. ISBN 80-7239-126-7.

TRNKOVÁ, PÍRKOVÁ, DOSTÁLOVÁ: *Výstavy o životě a díle Petra Bezruče*, Prostějov: Středomoravské tiskárny, 1957.

*Vzpomínka na Josefa Vacu*. In: Kostecké novinky. 1994, č. 3. s. 11.

*Vzpomínky na Petra Bezruče*. Brno: Podniková rada české pošty, 1947.

## ANOTACE

<b>Jméno a příjmení:</b>	Nikola Jehlářová
<b>Katedra:</b>	Katedra českého jazyka a literatury
<b>Vedoucí práce:</b>	Mgr. Daniel Jakubiček, Ph.D.
<b>Rok obhajoby:</b>	2015

<b>Název práce:</b>	Kostecké období v životě Petra Bezruče
<b>Název v angličtině:</b>	Kostelec era in the live of Petr Bezruč
<b>Anotace práce:</b>	Bakalářská práce se zabývá Kosteckým obdobím v životě Petra Bezruče. Zaměřuje se na pobyt ve městě, na jeho vztah k oblasti Hané a na vztahy, které zde navazoval. Dále zpracovává téma básní spojených s tímto pobytem. Závěrečná část práce obsahuje vnější i vnitřní charakteristiku osobnosti Petra Bezruče prostřednictvím dobových vzpomínek současníků.
<b>Klíčová slova:</b>	Petr Bezruč, Kostelec na Hané, oblast Hané, báseň, vztah
<b>Anotace v angličtině:</b>	This dissertation deals with the Kostelec period in the life of Petr Bezruč. It focuses on his stay in the city, his relationship with the Haná region and its people. Furthermore, the dissertation discusses the poems he wrote about his time in the Hana region. The final part considers the personality of Petr Bezruč as well as how he appeared to others by using the historical memories of his contemporaries.
<b>Klíčová slova v angličtině:</b>	Petr Bezruč, Kostelec na Hané, area of Haná, poem, relationship
<b>Rozsah práce:</b>	31 s.
<b>Jazyk práce:</b>	CZ